

Cyfarfod	Cabinet
Dyddiad	16eg o Ionawr 2018
Teitl	Trefniadau Llywodraethu arfaethedig Cwmni Hamdden Cyngor Gwynedd
Awdur	Sioned Williams, Pennaeth Economi a Chymuned
Aelod	Cynghorydd Craig ab Iago
Pwrpas	Cyflwyno telerau llywodraethu arfaethedig ar gyfer cymeradwyaeth y Cabinet

1 Y penderfyniad a geisir

- 1.1 I ddirprwyo'r hawl i Bennaeth Adran Economi a Chymuned mewn ymgynghoriad a Phennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol i baratoi dogfennau cyfansoddiadol cwmni cyfyngedig drwy warant gan ymgorffori y prif faterion ac egwyddorion a argymhellir yn yr adroddiad.
- 1.2 Awdurdodi'r Pennaeth Adran Economi a Chymuned mewn ymgynghoriad a'r Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol i fwrw ymlaen i gofrestru'r Cwmni yn Nhŷ'r Cwmnïau yn unol a gofynion ac amserlen y Prosiect Hamdden a chymryd unrhyw gamau angenrheidiol i sicrhau hyn.
- 1.3 I gadarnhau fod y broses o benodi'r Bwrdd o Gyfarwyddwyr a Rheolwr Gyfarwyddwr i gychwyn

2. Cyflwyniad

- 2.1 Ar y 3ydd a 5ed o Hydref bu'r Cabinet a'r Cyngor Llawn gymeradwyo sefydlu Cwmni, cyfyngedig drwy warant, wedi ei reoli gan y Cyngor, i ddarparu cyfleusterau hamdden yng Ngwynedd.
- 2.2 Mae'r adroddiad sydd gerbron heddiw yn cynnig crynodeb o'r prif delerau llywodraethu. Bydd manylion pellach ynglŷn a'r berthynas cyfreithiol yn cael eu cyflwyno yn ddiweddarach yn tymor y Gwanwyn yn 2018.
- 2.3 Cyflwynwyd y telerau arfaethedig i Bwyllgor Craffu Economi a Chymuned ar yr 13eg o Ragfyr ac mae eu sylwadau ac argymhellion wedi'u hystyried o fewn yr adroddiad yma. Bydd rhai o'r materion eraill a godwyd hefyd yn cael ystyriaeth wrth ddatblygu'r dogfennau cyfreithiol eraill.
- 2.4 Gofynnir i'r Cabinet ystyried y telerau arfaethedig er mwyn mynd ati i sefydlu dogfennaeth cyfreithiol y Cwmni a chychwyn y broses o benodi Cyfarwyddwyr. Bydd hyn yn ei dro yn rhoi cynrychiolaeth awdurdodedig i'r Cwmni newydd wrth i ni fynd ymlaen i wedd nesaf y trosglwyddiad.

3. Y strwythur llywodraethu ac aelodaeth

- 3.1 Cynigir fod o leiaf 5 cyfarwyddwr ar y Bwrdd ac mai aelodau etholedig y Cyngor fydd y cyfarwyddwyr hyn. Gellir ystyried penodiad y Rheolwr Gyfarwyddwr i'r Bwrdd eto maes o law.

- 3.2 Mewn egwyddor, fe fydd cyfnod y penodiadau yn cyd-fynd a chyfnod y Cyngor, yn ychwanegol i 3 mis o gyfnod trosiannol os yw'r cyfarwyddwr yn cael ei ail-ethol fel Cynghorydd.
- 3.3 Argymhellir peidio a phenodi Aelodau Cabinet a Swyddogion ar y Bwrdd oherwydd y tebygolrwydd o wrthdaro buddiannau. Mae hyn yn deillio o'r ddyletswydd statudol ar Gyfarwyddwyr i hyrwyddo diddordebau'r Cwmni a gall fod enghreifftiau pan fydd y diddordebau rheini yn groes i rai y Cyngor. Fodd bynnag, credir y byddai'n briodol fod swyddog o'r Cyngor yn mynychu cyfarfodydd y Bwrdd, mewn rôl arsylwi yn unig.
- 3.4 Yn unol a sylwadau'r Pwyllgor Craffu bydd ystyriaeth bellach yn cael ei roi i'r opsiwn o ategu Byrddau Partneriaethau a/neu Cynghorol. Gall trefniant o'r fath sicrhau mewnbyn i budd-ddeiliaid ar ddatblygiadau'r Cwmni ond bydd angen rhoi ystyriaeth pellach i ddyluniad effeithiol y trefniadau hynny.
- 3.5 Cynigir fod y Bwrdd yn cwrdd o leiaf yn chwarterol a bod angen cworwm o dri. Cyn y trosglwyddiad fodd bynnag mae'n bosib fod angen cyfarfod yn fwy aml na hynny.
- 3.6 Yn ei gyfarfod ym mis Medi y llynedd bu'r Pwyllgor Craffu fynegi pryder ynglŷn â cholli rheolaeth ddemocrataidd drwy sefydlu'r Cwmni newydd. Cynigir fod angen i'r Cwmni adrodd i'r Cyngor yn unol â threfniadau herio perfformiad presennol yn ogystal â chyflwyno eu Cynllun Busnes blynyddol ar gyfer cymeradwyaeth y Cyngor, eu cyfrifon yn flynyddol i'r Cabinet, a fod eu perfformiad yn ddarostyngedig i Bwyllgor Craffu, unwaith eto yn unol a threfniadau presennol.
- 3.7 Mater i'r Cyngor yw penderfynu strwythur y Bwrdd a'i aelodaeth a gellir ei adolygu ar unrhyw adeg. Y cyfyngiad allweddol yw'r angen i gadw lefel digonol o reolaeth er mwyn bodloni anghenion yr eithriadau "Teckal" a'r angen i gael lefel o annibyniaeth dderbyniol i bwrpas trethiannol.

4 Penodi i'r Bwrdd

- 4.1 Y Cabinet neu'r Aelod Cabinet fydd yn penodi'r Bwrdd o Gyfarwyddwr, fel y byddai'n ei wneud gydag unrhyw gorff allanol arall. Bydd y penodiad cychwynnol ar ffurf gysgodol nes bod y cwmni yn cael ei gofrestru'n ffurfiol.
- 4.2 Cynigir yr egwyddorion isod fel canllaw ar gyfer penderfynu ar aelodaeth y Bwrdd; eu bwriad ydi i ffurfio fframwaith i gefnogi'r broses ond yr angen i daro'r cydbwysedd gorau o sgiliau a rhinweddau fydd yn gyrru'r broses yn ei hanfod. Yn unol â Deddf Cwmni 2006 mae gofyn i gyfarwyddwyr fod â sgiliau a gwybodaeth angenrheidiol i redeg cwmni ac mae ffactorau eraill fydd yn arwain at ffurfio Bwrdd effeithiol a cynrychiadol:
- 4.2.1 Fod cydbwysedd daearyddol, gwleidyddol, rhyw ac oedran ar y Bwrdd
- 4.2.2 Fod Cynghorwyr yn gallu arddangos dealltwriaeth o rôl Cyfarwyddwr

- 4.2.3 Fod Cynghorwyr gyda rhinweddau cyfathrebu cryf a'r gallu i fynegi barn gytbwys, yn gallu gwrandao ar farn eraill; y gallu i herio a thrafod
- 4.2.4 Fod Cynghorwyr â rhinweddau dadansoddi cryf; y gallu i ddarllen testun cymhleth a chynnig cwestiynau a sylwadau.
- 4.2.5 Gallu ymrwymo amser i'r Bwrdd
- 4.2.6 Fod yna cydbwysedd priodol o sgiliau, gwybodaeth a phrofiad ar y Bwrdd.
- 4.3 Yn unol â threfniadau penodi arferol i gyrff allanol bydd yr Aelod Cabinet Tai, Hamdden a Diwylliant, yn yr achos yma, yn cyhoeddi'r penderfyniad ar ffurf Taflen Benderfyniad yn dilyn cymeradwyaeth ffurfiol o'r trefniadau llywodraethu gan y Cabinet. Cynigir fod hyn yn cael ei wneud ddim hwyrach nag Ionawr 2018.
- 4.4 Bydd ystyriaeth yn cael ei roi drefniadau anwytho a hyfforddi maes o law.
- 4.5 Ni fydd cydnabyddiaeth tâl i'r Bwrdd gan fod hyn wedi ei atal o fewn y rheoliadau perthnasol.
- 5 Telerau allweddol y Memorandwm ac Erthyglau'r Cwmni**
- 5.1 Argymhellir mai cwmni cyfyngedig drwy warant yw strwythur cyfreithiol y Cwmni gyda'r Cyngor yr unig aelod (sydd gyfystyr a chyfrandaliwr mewn strwythur masnachol). Mae hyn yn fodel sy'n gyfarwydd i fanciau a phartion trydydd parti ac mae'r ddeddfwriaeth yn fwy diweddar o gymharu ag opsiynau eraill megis, cymdeithas wedi cofrestru. Yn yr un modd mae'n fwy hyblyg yng nghyswllt newidiadau i femorandwm ac erthyglau'r cwmni. Dyma'r model roddwyd ymlaen yn yr achos busnes a gadarnhawyd gan y Cyngor ar y 5ed o Hydref.
- 5.2 Bydd rhaid i'r cwmni fod ag amcanion dyngarol ac nid ar gyfer elw er mwyn cyflawni'r arbedion trethiannol sy'n gwneud y model yma'n fanteisiol. Mae hyn yn golygu na fedr y Cyngor dderbyn didifend neu daliad blynyddol o unrhyw elw neu dderbyn unrhyw fudd ariannol os yw'r cwmni yn cael ei derfynu. Mewn gwirionedd ni ragwelir hyn yn broblem yn y tymor byr o ystyried y newid sylweddol i incwm a gwariant dros y blynyddoedd diwethaf. Bydd trefniadau mewn lle i fonitro perfformiad a pherfformiad ariannol y Cwmni er sicrhau gweithredu buan a phendant mewn sefyllfa o fethiant.
- 5.3 Bydd yr amcanion penodol yn gyfyngedig i gynnwys hamdden, adloniant, iechyd a lles er, gellir ychwanegu meysydd gwasanaeth eraill yn y dyfodol os oes angen. Ni gynigir unrhyw gyfyngiadau daearyddol gan felly caniatáu'r posibilrwydd o fasnachu tu allan i Wynedd petai gyfleoedd yn dod i'r amlwg.
- 5.4 Fodd bynnag, fe fydda tyfiant masnachu yn cael ei reoli er mwyn sicrhau nad ydi'r trothwy o 20% o fasnachu allanol yn cael ei dorri. Rhagwelir y bydd hyn yn ei dro hefyd yn sicrhau fod ffocws y gwasanaethau yn parhau i bwrpas pobl Gwynedd.
- 5.5 Bydd rheolaeth ar allu'r Cwmni i fenthg a chael gwared a chaffael asedau sylweddol.

- 5.6 Cynigir fod gallu'r cwmni i addasu amodau a thelerau cyflogaeth uwch reolaeth y cwmni yn fater sydd angen cymeradwyaeth y Cyngor.
- 5.7 Bydd yr erthyglau yn cynnwys yr angen i iaith fewnol y Cwmni fod yn Gymraeg, a bod y Cwmni yn mabwysiadu Polisi iaith y Cyngor. Bydd yr un disgwyliad yn berthnasol i weddill polisiau'r Cyngor a bydd hynny'n ffurfio rhan o'r contract.
- 5.8 Bydd y Cyngor yn comisiynu o leiaf 80% o fusnes y Cwmni drwy'r contract ac mi fydd yn cynnwys gofynion yng nghyswllt trefniadau codi ffioedd, defnydd gan ysgolion a safonau perfformiad ayyb. Bydd adroddiad pellach ar amodau a thelerau'r cytundebau rhwng y cwmni a'r Cyngor yn destun sylw pellach i'r Pwyllgor Craffu a Chabinet yn tymor y Gwanwyn 2018.

6 Penodi Rheolwr Gyfarwyddwr

- 6.1 Cynigir cychwyn broses recriwtio Rheolwr Gyfarwyddwr o fewn y mis.
- 6.2 O ystyried yr amserlen posib a bod penodiad ac amseriad penodiad, i ryw raddau, tu hwnt i'n rheolaeth uniongyrchol mae gofyn sicrhau amser digonol i'r broses. Mae cryn dipyn o waith paratoi yn angenrheidiol er mwyn sicrhau trosglwyddiad mor esmwyth â phosib yn ogystal â pheth gwaith i ddatblygu cynllun busnes y Cwmni. Yn anorfod hefyd fydd yr angen i gael holltiad cyfreithiol cyn y trosglwyddiad, ac felly cynrychiolaeth awdurdodedig ar ran y Cwmni wrth i'r broses drosglwyddo symud ymlaen
- 6.3 Gan na fydd y Cwmni yn bodoli am rhai misoedd eto bydd gofyn i'r Cyngor wneud y penodiad yn y lle cyntaf gyda'r bwriad y bydd y sawl a benodi'r yn trosglwyddo i gyflogaeth y cwmni wedi iddo gael ei sefydlu.
- 6.4 Bwriedir penodi y Bwrdd o Gyfarwyddwyr mewn da bryd i sicrhau cyfle i ymgynghori ar y penodiad; fodd bynnag, dylid nodi mai penodiad gan y Cyngor fydd hwn ac mi fydd yn ddarostyngedig i reoliadau penodi perthnasol.

7 Amserlen berthnasol

- 7.1 Penodiadau i'r Bwrdd Cyfarwyddwyr dim hwyrach na 31/01/18.
- 7.2 Penodi Rheolwr Gyfarwyddwr 24/02/18.

Barn Aelod lleol

Sylwadau'r Prif Swyddog Cyllid

"Mae'r penderfyniad a geisir yma yn gam allweddol wrth weithredu penderfyniad blaenorol y Cyngor i sefydlu cwmni. Mae'r Adran Cyllid yn rhoi mewnbwn barhaus i'r prosiect yma, ac rwyf yn fodlon fod cynnwys yr adroddiad yn adlewyrchiad cywir o'r camau gweithredu cytunedig. Rwyf hefyd yn fodlon fod canlyniadau ariannol y penderfyniad a geisir wedi cael eu cynnwys yn yr achos busnes a fu'n sail i'r penderfyniad i fwrw ymlaen â'r prosiect.

Sylwadau'r Swyddog Monitro

"Mae'r Gwasanaeth Cyfreithiol eisoes wedi cael mewnbwn i'r adroddiad felly dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb".